

продукцію скотарства не забезпечують навіть простого відтворення поголів'я в окремих секторах тваринництва, відсутня система моніторингу цінової ситуації та попиту на продовольчі товари. Враховуючи непередбачуваність ринку продукції скотарства (інфекційні хвороби худоби, нестабільність цін на енергоносії і корми, цінова політика щодо м'яса та молока, проблеми зі збутом вітчизняної продукції на зовнішніх ринках, значний імпорт м'яса та м'ясопродуктів тощо), а також недостатньо розвинену ринкову інфраструктуру та недосконалу систему управління ринком, немає підстав стверджувати про завершеність формування ринкових відносин на даному сегменті ринку тваринницької продукції.

Література.

1. Микитюк В. М. Відродження галузі скотарства в умовах ринкових трансформацій: монографія / В. М. Микитюк. – Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2012. – С. 212-224.

2. Тваринництво України 2012: статистичний збірник / За ред. Н.С. Власенко. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 212 с.

3. Стан тваринництва в Україні за січень-грудень 2013 року: статистичний бюлетень / відп. за випуск О.М. Прокопенко. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 44 с.

АГРОЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОНЯШНИКА

Білецька К.Ю., аспірант,*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Аграрний сектор економіки України на сьогоднішній день потребує підвищення ефективності виробництва основних олійних та технічних сільськогосподарських культур. Олійні та ефіроолійні технічні культури мають дуже важливу роль в розвитку новітніх технологій харчової та фармацевтичної галузях виробництва. В зв'язку з цим на Україні збільшуються посівні площі цих культур, удосконалюються технології їх вирощування.

Підвищення ефективності рослинницької продукції потребує докорінного вдосконалення технологій вирощування сільськогосподарських культур, забезпечення їх необхідними

* Науковий керівник – Маренич Т.Г., д.е.н., професор

матеріально-технічними та фінансовими ресурсами, чіткого виконання усіх технологічних прийомів у відповідні агротехнічні строки.

У кінці ХХ – ХХІ ст. увага до вирішення проблеми підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва в цілому та вирощування соняшника зокрема викликана, насамперед, тим, що від успішного її розв'язання залежить зростання прибутковості олійних підприємств, конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та світовому ринках, забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу.

Україна займає одне з провідних місць серед соняшникосіючих держав, виробляючи щорічно близько 10% насіння соняшника в світі. Ринок його насіння у країні розгалужений та різноманітний, що зумовлено великою площею посівів і популярністю культури, сприятливими природно-кліматичними умовами вирощування та високим потенціалом урожайності й попитом на сировину.

Соняшник є основною сільськогосподарською культурою, прибутковість вирощування якої є безсумнівною, за ступенем рентабельності вона займає перше місце. Безумовно, це олійна культура номер один в Україні, адже з нього виробляють понад 60% всієї рослинної олії. Виробництво соняшнику завжди є досить рентабельним, продукти його переробки конкурентоспроможні на внутрішньому і світовому ринках, а також є важливою складовою продовольчих і кормових білкових ресурсів.

Соняшник – це культура, яка до останнього часу була настільки популярною, настільки й проблемною. Протягом останніх років спостерігається стала тенденція розширення посівних площ цієї культури, що зумовлено вигідністю її вирощування для аграрних підприємств порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Зростання площ посіву під соняшником та стабільна урожайність забезпечили Україні високі валові збори.

Замість більш ефективного використання землі, збагачення її добривами, поліпшення агротехніки господарства йдуть на дальше розширення площі. Такий споживацький підхід не враховує негативних наслідків використання родючості ґрунту і надалі зумовлює зниження врожайності. З кожним роком у загальній структурі посівних площ значення соняшника збільшується. Із точки зору агротехнології, збільшення посівних площ під соняшник не є позитивним показником, що пов'язано з його біологічними властивостями, як сільськогосподарської культури. Він виснажує ґрунт,

у зв'язку з чим його доцільно повертати на попереднє поле лише через декілька років. Виробники соняшнику часто нехтують вимогами агротехніки, що призводить до зниження урожайності та погіршення стану ґрунтів. На нашу думку, розширення посівних площ під соняшник насамперед пов'язане зі збільшенням попиту на насіння даної культури.

При розміщенні посівів соняшнику слід враховувати біологічні особливості культури. Для нормального росту і розвитку соняшник потребує відповідного температурного режиму і вологозабезпеченості.

Дотримання сівозмін є дешевший й ефективніший засіб отримання високого та стабільного врожаю. Це дає можливість значно зменшити поширення хвороб і шкідників, забур'яненість посівів, істотно поліпшити водний та поживний режими ґрунту. Традиційно найкращими попередниками соняшника є озимі зернові та ярі культури, задовільними – кукурудза на зерно і силос та картопля. Соняшник має потужну кореневу систему, що проникає в ґрунт до 3 м, тому його не слід висівати після культур із глибоко проникаючою кореневою системою, таких як багаторічні трави, цукрові буряки. Ці культури пересушують ґрунт, що створює дефіцит вологи в критичні для соняшника періоди – цвітіння й наливання. Не варто сіяти його після сої, квасолі, гороху, ріпаку, які уражуються спільними з ним хворобами: білою та сірою гнилями, фомопсисом.

Сівозміни забезпечують не тільки підвищення урожайності олійних культур, але й покращують якість отриманої продукції за ефективного захисту рослин від шкідників та хвороб, а також нагромадження у ґрунті відповідної потребам сільськогосподарських культур кількості та співвідношення поживних речовин, від яких в першу чергу залежить олійність насіння.

Кожна сівозмінна – це розумний компроміс між основними вимогами виробництва, організацією території та охороною навколишнього середовища, розміщенням культур з урахуванням сприятливого їх поєднання; дотримання параметрів оптимально допустимого насичення тією чи іншою культурою, а значить і можливого терміну повернення її на попереднє місце вирощування з урахуванням при цьому прийнятої тривалості ротації. Урожайність зернових та олійних культур в науково обґрунтованій сівозміні вища на 20–30%, ніж в беззмінних посівах. Це пояснюється тим, що в беззмінних посівах культур помітно збільшується кількість бур'янів, зростає рівень ураження рослин хворобами та пошкодження їх шкідниками, порушується баланс поживних речовин у ґрунті.

Місце соняшника в сівозміні визначається також його особливими вимогами до частоти повернення на попереднє місце вирощування. Без дотримання цих вимог не можливо одержати високі та стійкі урожаї, успішно боротися з бур'янами і хворобами. Соняшник у сівозміні висівають не раніше ніж через 7-9 років. Обумовлено це тим, що частіше повернення його на колишнє місце вирощування призводить до нагромадження в ґрунті хвороб.

Науковими установами України розроблено раціональні сівозміни як для великих спеціалізованих аграрних господарств, де можливе впровадження багатопільних сівозмін, так і для фермерських господарств, де обмеження обробітку ґрунту вимагає застосування сівозмін із невеликим набором культур та коротким періодом ротації.

Сучасний економічний і науково-технічний розвиток аграрного сектора характеризується глобалізацією ринку, загостренням на ньому конкуренції товаровиробників, зростанням рівня технологічності виробництва. Реалізація цих завдань можлива за умови освоєння нових наукових розробок, технологічних рішень та дотримання всіх нюансів сільського господарства, що враховують матеріальні та фінансові можливості виробництва високоякісної продукції.

Екстенсивний шлях вирощування соняшника у ХХІ ст. вимагає дотримання науково обґрунтованих сівозмін, що сприяє значному зменшенню поширення хвороб, шкідників та бур'янів, і на цій основі підвищенню урожайності соняшника та інших олійних культур.

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ТРАДИЦІЙНИХ ПРОДУКТІВ В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

***Железняк А.М., к.е.н., доцент, Черевко В.Д. к.е.н., ст. викладач,
Львівський національний аграрний університет***

Аграрний сектор України в найближчій перспективі може увійти в ринкове середовище, для якого притаманними рисами будуть високий рівень конкуренції як з боку вітчизняних виробників, так і іноземних, підвищена увага до показників якості продукції, систем менеджменту тощо. В цих умовах дрібні товаровиробники можуть сподіватися на пошук та освоєння нових сегментів продовольчого ринку, в яких вони зможуть бути конкурентоспроможними за рахунок виробництва нових видів продукції, застосування унікальних технологій, що базуються на традиціях, новітньому підході до представлення власної марки, розробки продуктових брендів регіону